

[Hans Rasmussen.]

system, selvom det fortsat vil være sådan, at timelønsbetalingen og akkordfortjeningen kun står i indirekte forhold til bedrifternes nettoudbytte.

En anden vej til løsning af problemet er opnåelse af aftaler med virksomhederne om, at der under gode konjunkturer indbetales betragtelige beløb til sociale fonds. Denne vej er allerede betrådt af adskillige virksomheder, og det er mit indtryk, at der fra arbejdernes side er stor interesse for en yderligere udvikling i denne retning.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard har imidlertid foretrukket vejen gennem udbyttedeling. Hvorvidt denne vej vil være mere anvendelig end resultater gennem overenskomstforhandlinger og oprettelse af sociale fonds, kan naturligvis diskuteres. Dog kan man ikke komme uden om, at det helhedsindtryk, vi har fået af indhøstede erfaringer om udbyttedelingsordninger i virksomheder, hvor de har været anvendt, ikke er så særlig opmuntrende. I reglen er det filantropiske arbejdsgivere, der vil give deres medarbejdere indrømmelser, eller også har tanken sit udgangspunkt i mere egoistiske betragtninger, måske ud fra ønsket om at borttage arbejdernes interesser i fagbevægelsen.

I forbindelse med problemet vil jeg gerne henvise til en interessant artikel, som har stået i „International Labour Review“ i slutningen af 1950. En af bureauets embedsmænd er kommet til følgende konklusion om udbyttedelingen, som jeg beder om tilladelse til at citere:

„I de lande, hvor udbyttedelingen er blevet overladt til frivillige ordninger ved virksomhederne, således som det er tilfældet i England og De Forenede Stater, finder man en række eksempler på ordninger, der er startet med meget håb, men endt i fejltagelser, ofte efter mange års anstrengelser. I nogle få — temmelig enestående — tilfælde har der været åbenbar succes, men at dømme efter den lange liste af opgivne ordninger overfor det forholdsvis lille antal, som har eksisteret i mere end nogle få år, har udbyttedelingens bidrag til fremme af sundere og lykkeligere industrielle forhold og til en mere effektiv produktion været temmelig problematiske.“

Disse internationale erfaringer giver ikke det radikale forslag noget særlig godt håb, men desuagtet er jeg enig i, at det forslag, som det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard har gjort sig til talsmand for, alligevel bør

tages op til almindelig og alvorlig drøftelse. Det vil ikke være fornuftigt på forhånd at afvise det radikale venstres forslag, for ingen vil bestride, at der ligger et problem, og selvom vi ad fagforeningsvejen har kunnet opnå nogen udjævning, kan jeg ikke se, at vi principielt kan have det mindste imod, at man fra rigsdagens side giver vognen endnu et skub, så den kører i den rigtige retning. Dog kan jeg ikke komme bort fra, at det foreliggende forslag for mig har været noget af en skuffelse. Forslaget tager sigte på nedsættelse af et nyt nævn, et udbyttedelingsnævn. Dette nævn skal opmuntre, vejlede og mægle mellem parterne, og for at støtte nævnets virksomhed bestemmes det, at udbetalt udbytte bliver fradragsberettiget ved indtægtsopgørelsen, ligesom aktieselskaber, der gennemfører udbyttedeling, får adgang til særlige skatteindestættelser.

På baggrund af hele den stilling, som Dansk Arbejdsgiverforenings ledende folk hidtil har indtaget til tanken om udbyttedeling, kan jeg roligt sige, at jeg ikke misunder de folk, der eventuelt får sæde i et sådant nævn. Hvis forslagsstillerne vil henvende sig til skibsreder Lauritzen, der jo for tiden er en slags pioner på dette område, tror jeg, at de vil få ganske interessante oplysninger om de kollegiale vanskeligheder, der møder en arbejdsgiver, som søger at praktisere udbyttedelingen. Her er opmuntring og mægling næppe tilstrækkelig.

Det er også karakteristisk, at de liberale i England, som har beskæftiget sig meget med udbyttedeling, har fremsat helt anderledes vidtgående forslag end det, der her er til behandling. De engelske liberale vil have, at enhver virksomhed, der beskæftiger over 50 personer, får pligt til at udarbejde en udbyttedelingsordning efter nærmere fastsatte regler, men således at der bliver mulighed for individuelle afvigelser. Ordningen skal være således tilrettelagt, at den kan godkendes af et særligt udbyttedelingsnævn. Virksomheder, der overfor nævnet kan dokumentere, at ganske særlige forhold gør det umuligt netop for dem at gennemføre udbyttedeling, skal i stedet indbetale en del af deres overskud til sociale fonds.

Et vigtigt led i de engelske liberales forslag til udbyttedeling er, at de på virksomheden ansatte lønmodtagere — samtidig med at der gennemføres udbyttedeling — skal have medindflydelse på virksomhedernes øverste ledelse. Samarbejdsudvalg anses ikke for tilstrækkeligt, men repræsentanter